

R.T.M Nagpur University, Nagpur
Ability Enhancement Course for B.Com, BBA, BCCA
(Semester 1)

As per New Education Policy
To be implemented from 2024-2025
Subject : English

Semester 1 (2 Credits) (50 Marks)

Unit:1 (32 Marks)

1. Reading Skills (Skimming, Scanning, Understanding graphs, charts, deciphering information)
2. Customer-relation skills (Persuasion, justification, convincing, man-management)
3. Leadership Skills (positivity, confidence building , taking initiative & Nonverbal Communication Skills – gesture, tone, language etc)
4. Cross Cultural Communication Skills- understanding different cultures, people, global understanding

Unit:2 (15 Marks)

Writing Skill

- a).Vocabulary Building (6 Marks)
- c).Correction of Errors (6 marks)
- d) Blog writing (6 Marks)

(Unit 1 will include passages, which will have following questions:)

- Comprehension-factual questions
- Interpretative questions
- Personal response questions
- Situation based questions on soft skills prescribed

CIE(Continuous Internal Evaluation) (50 Marks)

Practical (30 marks)

- 1)Anchoring Skills(RJ, VJ, News Reporting),
- 2)Power point presentation skill,
- 3)Interview skills- Preparing Interview Questions, Conducting an Interview,
- 4)Listening Skill- comprehension, positive perception
- 5)Review writing/Feedback of a product/service

Internal Assessment (20 marks)

- A) Unit Test (10 marks)
- B)Assignment (5 marks)
- C)Attendance(5 Marks)

Question Paper
Ability Enhancement Course
Subject: English
Semester-1

Time: 2 Hrs

Marks: 50

Q1. Answer any three of the following questions in about two to three sentences each. (06 marks)

(Any three out of four factual questions based on Unit 1)

Q2. Answer any two of the following questions in about 100 words. (10 Marks)

(Any two out of three interpretative questions based on Unit 1)

Q3. Answer any three of the following questions in about 100 words. (06 Marks)

(Any five out of four personal response questions will be given related to the passages given in Unit 1)

Q4. Answer any two the following questions in about 100 words. (10 Marks)

(Any two out of three situation based questions on soft skills prescribed in Unit 1)

Q5. Questions based on Writing Skills given in Unit 2 (18 Marks)

a) Vocabulary Building (6 Marks)

b) Correction of Errors (6 marks)

c) Blog writing (6 Marks)

R.T.M Nagpur University, Nagpur
Ability Enhancement Course for B.Com, BBA, BCCA
(Semester 4)
As per New Education Policy
To be implemented from 2024-2025
Subject : English

Semester 4 (2 Credits) (50 Marks)

Unit:1 (32 Marks)

1. Problem solving skills (critical thinking, logical reasoning)
2. Emotional Intelligence Skills (empathy, human values)
3. Innovations Skills- Startups, working on ideas
4. Professional Skills- professional attitude

Unit:2 (18 Marks)

(Writing Skill)

- a) Summarizing (6 marks)
- b) E communication- business related email writing (6 Marks)
- c) Making an Advertisement- Content Writing for advertisement(4 marks) and preparing a Taglines of the product(2 Marks) Total (6 Marks)

Continuous Internal Evaluation (50 Marks)

I)Practicals (30 marks)

- 1)Group Discussion,
- 2)Picture interpretation,
- 3)Public Speaking/Addressing a meeting,
- 4)Reel making,
- 5)Report Writing based on Survey

II)Internal Assessment (20 marks)

- A) Unit Test (10 Marks)
- B)Assignment (5 marks)
- C)Attendance (5 Marks)

(Unit 1 in both the semesters will include passages, which will have following questions:)

- Comprehension-factual questions
- Interpretative questions
- Personal response questions
- Situation based questions on soft skills prescribed

Question Paper
Ability Enhancement Course
Subject: English
Semester-4

Time: 2 Hrs

Marks: 50

Q1. Answer any three of the following questions in about two to three sentences each. (06 marks)

(Any three out of four factual questions based on Unit 1)

Q2. Answer any two of the following questions in about 100 words. (10 Marks)

(Any two out of three interpretative questions based on Unit 1)

Q3. Answer any three of the following questions in about 100 words. (06 Marks)

(Any five out of four personal response questions will be given related to the passages given in Unit 1)

Q4. Answer any two the following questions in about 100 words. (10 Marks)

(Any two out of three situation based questions on soft skills prescribed in Unit 1)

Q5. Questions based on Writing Skills given in Unit 2 (18 Marks)

a) Summarizing (6 marks)

b) E communication- business related email writing (6 Marks)

c) Making an Advertisement- Content Writing for advertisement (4 marks) and preparing a Taglines of the product (2 Marks) Total (6 Marks)

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
Bachelor of Commerce (B.Com.) Part 1 & 2

Semester 2 & 3

MARATHI

Ability Enhancement Course (AEC)

(To be implemented from Session 2024-25 and onwards)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 नुसार अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमाचा उद्देश (Course Objectives) :

- * मराठी भाषेच्या समृद्धीची जाणीव करून देणे.
- * विद्यार्थ्यांमध्ये भाषा कौशल्याचा विकास करणे आणि त्यातून रोजगाराच्या संधींचा शोध घेणे आणि प्राप्त करणे.
- * भाषेचा जीवन व्यवहारात योग्य पद्धतीने वापर करण्याचा प्रयत्न करणे.
- * प्राचीन, अर्वाचीन साहित्याच्या आकलन, आस्वाद व चिकित्सेतून विद्यार्थ्यांची मानवी संवेदनशीलता, चारित्र्यसंपन्नता, मूल्याधिष्ठितता जागृत करणे आणि त्यांच्यात सामाजिक सेवेची व राष्ट्रप्रेमाची जाणीव जागृती निर्माण करणे.
- * संत साहित्याच्या शिकवणुकीतून मानवता आणि मानवी व्यवहाराची सांगड घालणे आणि विद्यार्थ्यांत नैतिक मूल्य रूजविणे.
- * व्यावहारिक मराठीच्या माध्यमातून व्यावहारिक ज्ञानकौशल्य विकसित करणे.
- * रोजगाराभिमुख मराठीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना रोजगाराभिमुख बनविणे.

अभ्यासक्रमाचा परिणाम
(Course Outcomes)

- * मराठी भाषा, साहित्य व संस्कृतीचे ऐतिहासिक मूल्याचे आकलन होणे.
- * नैतिक मूल्याचे, सामाजिक व राष्ट्रीय उत्तरदायित्वाचे सजग भाग असणारा नागरिक निर्माण होणे.
- * मराठी भाषेचे संवर्धन आणि संरक्षण होण्यास मदत होणे.
- * व्यावसायिक कौशल्याची प्रेरक वाट गवसणे.
- * व्यावसायिक कौशल्य विकसित होणे, त्यातून समाजाभिमुख कार्य करणे.
- * स्वतंत्र लेखनशैली विकसित होणे.
- * मराठी भाषेवर प्रभुत्व निर्माण होऊन वक्तृत्वशैली विकसित होणे.

अभ्यासक्रम

पाठ्यपुस्तक : शब्दतरंग (भाग-१)

- (अ) गद्य विभाग
- (ब) पद्य विभाग
- (क) रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये
- (ड) व्यावहारिक मराठी

अनुक्रमणिका

Unit - I : गद्य विभाग

- १. ससिकरक्षण - म्हाइंभट
- २. एक जुनी पुराणी मास्त्रीण - श्री. म. माटे
- ३. 'वसंत' माझा विद्यार्थी - श्री. ना. बनहट्टी
- ४. अम्मा - प्रिया तेंडूलकर

Unit - II : पद्य विभाग

- १. संतवाणी - संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, संत तुकाराम
- २. या झोपडीत माझ्या - राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
- ३. उषःकाल होता होता - सुरेश भट
- ४. तिफन - विठ्ठल वाघ

Unit - III : रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये

- १. मुलाखतीचे तंत्र आणि लेखन प्रक्रिया - वसुंधरा काशीकर
- २. दृक्-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये - डॉ. परमानंद बावनकुळे
- ३. मराठी शुद्धलेखन आणि मुद्रितशोधन - प्रा. सोनाली देशपांडे-गुजर

Unit - IV : व्यावहारिक मराठी

- १. वृत्त संपादन - प्रभाकर कोंडबत्तुनवार
- २. इंग्रजी शब्दसंक्षेप व मराठी शब्दविस्तार
- ३. शुद्ध शब्द

अभ्यासक्रम

पाठ्यपुस्तक : शब्दतरंग (भाग-२)

- (अ) गद्य विभाग
- (ब) पद्य विभाग
- (क) रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये
- (ड) व्यावहारिक मराठी

अनुक्रमणिका

Unit - I : गद्य विभाग

- १. दोन शब्दात दोन संस्कृती - वि. दा. सावरकर
- २. गाडगेबाबांचे रचनात्मक कार्य - सतीश तराळ
- ३. भारतीय संविधानाची विज्ञाननिष्ठा - यशवंत मनोहर
- ४. अजातशत्रू - अक्षयकुमार काळे

Unit - II : पद्य विभाग

- १. लेखनक्रिया - समर्थ रामदास
- २. तुतारी - केशवसुत
- ३. कणा - कुसुमाग्रज
- ४. बिरसा मुंडा - भुजंग मेश्राम

Unit - III : रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये

- १. स्मरणिका व इतर संपादनकार्य - आनंद काटिकर
- २. जाहिरातींची लेखनकौशल्ये (मुद्रित व दृक्श्राव्य) - वैशाली कार्लेकर
- ३. भाषांतर व अनुवाद : स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये - उज्ज्वला जोगळेकर

Unit - IV : व्यावहारिक मराठी

- १. इंटरनेट आणि मराठी भाषा - डॉ. नंदकुमार मोरे
- २. वाक्प्रचार
- ३. म्हणी

गुण विभागणी
सत्र २ व ३
(Semester - II & III)

विभाग एक : गद्य	१०
विभाग दोन : पद्य	१०
विभाग तीन : रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये	२०
विभाग चार : व्यावहारिक मराठी	१०

एकूण गुण - ५०

सूचना :

अभ्यासक्रमात नेमलेल्या शब्दतरंग या पुस्तकातील सर्व पाठ व सर्व कविता अभ्यासक्रमात समाविष्ट राहतील. प्रश्नपत्रिका ५० गुणांची राहिल. प्रात्यक्षिक परीक्षा प्रकल्प (Project) स्वरूपात ३० गुणांची राहिल आणि २० गुण अंतर्गत मूल्यांकनावर (Internal Assessment) राहतील.

प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या प्रकल्पासाठी अभ्यासक्रमातील कोणत्याही घटकांवरील लेखन विद्यार्थ्यांकडून गृहपाठरूपाने सादर करता येईल. अथवा विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील जाणिवेला विकसित करण्यासाठी अभ्यासक्रमातील पाठ, कविता, रोजगाराभिमुख मराठी आणि व्यावहारिक मराठी या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर विद्यार्थ्यांकडून आपले स्वतंत्र विचार लिखित Project स्वरूपात मागण्यात येईल. याशिवाय विद्यार्थ्यांकडून साकार करावयाच्या व्यावसायिक कौशल्याधारित नव्या संकल्पना व प्रकल्पांतर्गत मूल्यांकनासाठीच स्वतंत्र विषय शिक्षकाला असेल.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

वेळ : २ तास)

(गुण : ५०

प्रश्न १ ला :

१०

प्रश्न २ रा :

१०

प्रश्न ३ रा :

१०

प्रश्न ४ था :

१०

प्रश्न ५ वा :

१०

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
Bachelor of Commerce (B. Com.) Part 1 & 2
Semester 2 & 3

(२०२४-२५ पासून लागू)

मराठी
अभ्यासक्रम

१. पाठ्यपुस्तक : शब्दतरंग - भाग १ व २
(सत्र-२ व सत्र-३ करिता)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ : २ तास)

(एकूण गुण : ५०)

प्रश्न १ -	गद्यावर आधारित (१ ते ४ पाठ) दोन दीर्घ प्रश्न (२ x ५)	१०
	किंवा	
	गद्यावर आधारित (१ ते ४ पाठ) दोन दीर्घ प्रश्न (२ x ५)	
प्रश्न २ -	पद्यावर आधारित (१ ते ४ कविता) दोन दीर्घ प्रश्न (२ x ५)	१०
	किंवा	
	पद्यावर आधारित (१ ते ४ कविता) दोन दीर्घ प्रश्न (२ x ५)	
प्रश्न ३ -	रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये (तीन प्रकरणे) यावर आधारित दोन प्रश्न (२ x ५)	१०
	किंवा	
	रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये (तीन प्रकरणे) यावर आधारित दोन प्रश्न (२ x ५)	
प्रश्न ४ -	व्यावहारिक मराठी (तीन प्रकरणे) यावर आधारित दोन प्रश्न (२ x ५)	१०
	किंवा	
	व्यावहारिक मराठी (तीन प्रकरणे) यावर आधारित दोन प्रश्न (२ x ५)	
प्रश्न ५ -	रोजगाराभिमुख मराठी-व्यावहारिक कौशल्येवर आधारित अति लघुत्तरी पाच अनिवार्य प्रश्न (२ x ५)	१०

गुणांचे विभाजन

गद्य विभाग	-	१०
पद्य विभाग	-	१०
रोजगाराभिमुख मराठी - व्यावहारिक कौशल्ये	-	२०
व्यावहारिक मराठी	-	१०
एकूण गुण	-	५०

प्रात्यक्षिक परीक्षा : प्रकल्प (Project) - ३० गुण

(अंतर्गत मूल्यमापन : उपस्थिती - ५ गुण, गृहपाठ ५ गुण, वाचन कौशल्य ५ गुण, मौखिकी ५ गुण = एकूण २० गुण)

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपुर विद्यापीठ, नागपुर

Syllabus for Bachelor of Commerce

B.COM – Semester II & III

(To be implemented from the session 2024-25 and onwards)

सत्र 2 व सत्र 3

विषय - हिंदी

अभ्यासक्रम उद्देश्य (Course Objectives)

- हिंदी भाषा ज्ञान की समृद्धि से अवगत करना ।
- हिंदी भाषा एवं साहित्य की सम्यक जानकारी प्राप्त करना ।
- विद्यार्थियों में भाषिक संप्रेषण की क्षमता को विकसित करना ।
- दैनिक जीवन और रोजगार में भाषा का उचित प्रयोग सीखना ।
- भाषिक समृद्धि एवं अभिव्यक्ति कौशल के माध्यम से व्यक्तित्व का समग्र विकास करना ।
- विद्यार्थियों को साहित्य के विविध रूपों से परिचित करना ।
- विद्यार्थियों में व्यवसायिक चेतना, राष्ट्रीय चेतना व मानवीय मूल्यों का संवर्धन करना ।
- हिंदी भाषा के व्याकरण और उसकी प्रयोज्यता की व्याख्या करना।
- भाषिक साहित्यिक क्षमता के साथ-साथ रोजगाराभिमुख दृष्टि को आत्मसात करना ।
- वाणिज्य एवं वैचारिक लेखन के माध्यम से विद्यार्थियों को नवीन चिंतनधारा की ओर अग्रसित कर व्यवसायिक दृष्टिकोण का निर्माण करना ।
- विद्यार्थियों में मानवीय संवेदनशीलता, चरित्र और मूल्यों को जागृत कर सजग और कर्तव्यनिष्ठ नागरिक बनाने का प्रयास करना।

पाठ्यक्रम के परिणाम (Course Outcome):

- हिंदी भाषा, साहित्य और संस्कृति की ऐतिहासिक समझ।
- हिंदी भाषा पर प्रभुत्व और वक्तृत्व शैली का विकास।
- हिंदी भाषा के संरक्षण और संवर्धन में योगदान देना।
- हिंदी व्याकरण और भाषाविज्ञान के संबंध में भाषाई समझ की स्पष्टता ।
- नैतिक मूल्य के साथ सामाजिक और राष्ट्रीय उत्तरदायित्व की भावना निर्मित होना ।
- व्यवसायिक कौशल विकास के माध्यम से उद्यमी दृष्टिकोण का विकास ।
- स्वतंत्र तथा मौलिक लेखन शैली का विकास।

बी.कॉम. द्वितीय सत्र
हिंदी

अभ्यासक्रम

- पाठ्यपुस्तक - स्पंदन भाग 1
- प्रयोजन मूलक हिंदी : लेखन कौशल्य, सृजन व सवांद कौशल्य और रोजगार परक हिंदी

अनुक्रमणिका

प्रथम इकाई: गद्य विभाग

1. बूढ़ी काकी (कहानी)	मुंशी प्रेमचंद
2. बातचीत में शिष्टाचार (निबंध)	कामता प्रसाद गुरु
3. जल जीवन और संस्कृति (निबंध)	डॉ. कृष्ण कुमार मिश्र
4. नेतृत्व: इंफोसिस यात्रा के दौरान सीखे सबक	नारायण मूर्ति

द्वितीय इकाई : पद्य विभाग

1. कबीर के दोहे	कबीर
2. सब उन्नति को मूल	भारतेन्दु हरिश्चंद्र
3. जीवन का लक्ष्य	डॉ. गिरिराजशरण अग्रवाल
4. दस रूपए	अरविंद भट्ट

तृतीय इकाई : प्रयोजन मूलक हिंदी

- पत्र लेखन - औपचारिक, अनौपचारिक, (अर्थ, महत्व, प्रकार) कार्यालयीन व व्यवसायिक पत्र, आत्मवृत्त (अर्थ, स्वरूप, प्रकार, प्रारूप)
- अनुवाद:- अर्थ - परिभाषा, स्वरूप, अनुवादक के गुण, सफल अनुवाद की विशेषताएँ , अनुवाद प्रक्रिया, प्रकार ।

चतुर्थ इकाई : हिंदी भाषा और व्याकरण ज्ञान

- पारिभाषिक शब्दावली (वाणिज्य)
- विराम चिह्न एवं अन्य संकेतक चिह्न - अर्थ, परिभाषा, प्रकार, प्रयोग
- शब्द भेद - तत्सम, तद्भव, देशज, विदेशी, संकर
- वाक्यांशों के लिए एक शब्द (50)

आंतरिक मूल्यांकन

- किसी प्रसिद्ध उद्यमी , समाज सेवी या साहित्यकार का साक्षात्कार के माध्यम से प्रकल्प (Project) निर्माण / रील निर्माण ।
- नौकरी के लिए आवेदन के साथ आत्मवृत्त प्रारूप ।
- किसी कविता , कहानी, लेख का हिंदी, मराठी, अंग्रेजी में अनुवाद ।

निर्देश

पाठ्यक्रम में निर्धारित की गई पाठ्य पुस्तक से सभी पठन और सभी कविताओं को पाठ्यक्रम में शामिल किया जाएगा। प्रश्नपत्र 50 अंकों का होगा। 50 अंक आंतरिक मूल्यांकन (Internal assignment) के होंगे।

मूल्यांकन के लिए पाठ्यक्रम के किसी भी घटक पर लिखना। छात्रों द्वारा गृहकार्य के रूप में प्रस्तुत किया जा सकता है। या छात्रों की रचनात्मकता जागरूकता विकसित करने के लिए पाठ्यक्रम से पाठ और कविता पर लिखित में स्वतंत्र विचार माँगे जा सकते हैं। इसके अलावा, छात्र द्वारा अनुभव किए जाने वाले व्यवसायिक कौशल के आधार पर शिक्षक को नई अवधारणाओं और परियोजनाओं का मूल्यांकन करने की स्वतंत्रता होगी।

प्रश्नपत्र का स्वरूप और अंक विभाजन
द्वितीय सत्र

समय: 2 घंटे

पूर्णांक: 50

- प्रश्न 1** प्रथम इकाई गद्य विभाग पर आधारित चार पाठों में से चार प्रश्न। चार में से तीन प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x3=15**
- प्रश्न 2** द्वितीय इकाई पद्य पर आधारित चार कविताओं में से चार प्रश्न। चार में से तीन प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x3=15**
- प्रश्न 3** तृतीय इकाई प्रयोजनमूलक हिंदी पर आधारित चार प्रश्न। चार में से दो प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x2=10**
- प्रश्न 4** चतुर्थ इकाई पर चार प्रश्न जिनमें से दो प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x2=10**

कुल अंक विभाजन

प्रथम इकाई	-	गद्य	15 अंक
द्वितीय इकाई	-	पद्य	15 अंक
तृतीय इकाई	-	प्रयोजनमूलक हिंदी	10 अंक
चतुर्थ इकाई	-	हिंदी भाषा और व्याकरण ज्ञान	10 अंक
कुल अंक	-		50 अंक

आंतरिक मूल्यांकन - 50 अंक

द्वितीय सत्र

- कल्पना विस्तार (मौलिक सृजनात्मक लेखन) 10 अंक
- किसी प्रसिद्ध उद्यमी, समाज सेवी या साहित्यकार का साक्षात्कार के माध्यम से प्रकल्प (Project) निर्माण / रील निर्माण। 10 अंक
- किसी कविता, कहानी, लेख आदि का हिंदी, मराठी, अंग्रेजी अनुवाद। 10 अंक
- नौकरी के लिए आवेदन के साथ आत्मवृत्त प्रारूप। 10 अंक
- आंतरिक मूल्यमापन परीक्षा। 10 अंक

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपुर विद्यापीठ, नागपुर

Syllabus for Bachelor of Commerce

B.COM - Part - II

(To be implemented from the session 2024-25 and onwards)

Semester III

विषय - हिंदी

बी.कॉम. तृतीय सत्र

अभ्यासक्रम

पाठ्यपुस्तक - स्पंदन भाग 2

□ प्रयोजन मूलक हिंदी : लेखन कौशल्य, सृजन व सवांद कौशल्य और रोजगार परक हिंदी

अनुक्रमणिका

प्रथम इकाई: गद्य विभाग

1.	साहित्य की महत्ता (निबंध)	महावीर प्रसाद द्विवेदी
2.	पुरस्कार (कहानी)	जयशंकर प्रसाद
3.	कथाकार मन्नु भंडारी से बातचीत (साक्षात्कार)	श्रीमती संतोष गोयल
4.	विज्ञान ए पाठशाला (फीचर लेख)	डॉ बीना शर्मा

द्वितीय इकाई - पद्य विभाग

1.	रहीम के दोहे	रहीम
2.	तुम्हें नमन	सोहनलाल द्विवेदी
3.	कुछ भी अलौकिक नहीं होता	बसंत त्रिपाठी
4.	आशा	संतोष कुमार पांडे (बादल)

तृतीय इकाई - प्रयोजन मूलक हिंदी

- हिंदी पत्रकारिता - परिचय और विकास, पत्रकारीय लेखन, समाचार लेखन, समाचार संपादन, फीचर लेखन (अर्थ, परिभाषा, उद्देश्य, विशेषताएँ, प्रकार)
- साक्षात्कार - अर्थ, परिभाषा, उद्देश्य, विशेषताएँ, प्रकार ।

चतुर्थ इकाई - हिंदी भाषा और व्याकरण ज्ञान

- वाक्य विचार (रचना के आधार पर)
- मुहावरे और लोकोक्तियाँ (पाठ्यपुस्तक में संकलित)
- पर्यायवाची शब्द (50)
- भाषा परिचय - भाषा का अर्थ, परिभाषा, प्रकार (संपर्क भाषा, राष्ट्रभाषा, राजभाषा, राज्यभाषा, मीडिया की भाषा, वाणिज्य की भाषा)

आंतरिक मूल्यांकन

- किसी प्रसिद्ध व्यक्तित्व का साक्षात्कार
- कल्पना विस्तार (मौलिक सृजनात्मक लेखन)
- फीचर लेखन - प्रकृति परक या विश्लेषणत्मक ।

निर्देश

पाठ्यक्रम में निर्धारित की गई पाठ्य पुस्तक से सभी पठन और सभी कविताओं को पाठ्यक्रम में शामिल किया जाएगा। प्रश्नपत्र 50 अंकों का होगा। 50 अंक आंतरिक मूल्यांकन (Internal assignment) के होंगे।

मूल्यांकन के लिए पाठ्यक्रम के किसी भी घटक पर लिखना। छात्रों द्वारा गृहकार्य के रूप में प्रस्तुत किया जा सकता है। या छात्रों की रचनात्मकता जागरूकता विकसित करने के लिए पाठ्यक्रम से पाठ और कविता पर लिखित में स्वतंत्र विचार मांगे जा सकते हैं। इसके अलावा, छात्र द्वारा अनुभव किए जाने वाले व्यवसायिक कौशल के आधार पर शिक्षक को नई अवधारणाओं और परियोजनाओं का मूल्यांकन करने की स्वतंत्रता होगी।

प्रश्नपत्र का स्वरूप और अंक विभाजन

तृतीय सत्र

समय: 2 घंटे

पूर्णांक: 50

- प्रश्न 1 प्रथम इकाई गद्य विभाग पर आधारित चार पाठों में से चार प्रश्न। चार में से तीन प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x3=15**
- प्रश्न 2 द्वितीय इकाई पद्य पर आधारित चार कविताओं में से चार प्रश्न। चार में से तीन प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x3=15**
- प्रश्न 3 तृतीय इकाई प्रयोजनमूलक हिंदी पर आधारित चार प्रश्न। चार में से दो प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x2=10**
- प्रश्न 4 चतुर्थ इकाई पर चार प्रश्न जिनमें से दो प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं। **5x2=10**

कुल अंक विभाजन

प्रथम इकाई -	गद्य	15 अंक
द्वितीय इकाई -	पद्य	15 अंक
तृतीय इकाई -	प्रयोजनमूलक हिंदी	10 अंक
चतुर्थ इकाई -	हिंदी भाषा और व्याकरण ज्ञान	10 अंक
कुल अंक -		50 अंक

आंतरिक मूल्यांकन - 50 अंक

सत्र तृतीय

1. कल्पना विस्तार (मौलिक सृजनात्मक लेखन) 10 अंक
2. किसी प्रसिद्ध व्यक्ति का साक्षात्कार । 10 अंक
3. फीचर लेखन, प्रकृति परक या विश्लेषणात्मक । 10 अंक
4. समूह चर्चा (Group Discussion) / किसी प्रसिद्ध साहित्यकार/व्यापारी/ समाजसेवी के व्यक्तित्व पर पी.पी.टी. (Power Pont Presentation) 10 अंक
5. आंतरिक मूल्यमापन परीक्षा। 10 अंक

Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University
Nagpur

Syllabus for
Bachelor of Commerce
B.Com Semester II (NEP)
Urdu Compulsory
2024-25 Onwards

Bachelor of Commerce Semester II B.COM

(NEP)

Classical Ghazal

(کلاسیکل غزل)

Objectives :

- 1.To improve the Knowledge about Urdu Geners of Poetry
- 2.To give the Knowlege about Urdu Ghazal.
- 3.To give the Knowlege about Urdu Poets.
- 4.To aware the Students about Indian Culture and human Values.

Outcomes :

- 1.Students will be able to understand about Urdu Geners of Poetry.
- 2.Students will be able to understand about Urdu Ghazal and its import .
- 3.Students will be able to learn about Urdu poets and their Ghazals.
- 4.Students will know very well about Indian Culture and human Values

Unit.I

دکن میں غزل گوئی کی روایت اور ولی کی غزل گوئی
میر تقی میر کا رنگ تغزل
منتخب غزلوں کی تدریس

ولی

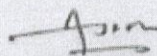
جسے عشق کا تیر کاری لگے
تیرے لب دیکھ حیواں یاد آوے
حسن تیرا سرج پہ فاضل ہے

میر تقی میر

تھا مستعار حسن سے اس کے جو نور تھا
ہستی اپنی جناب کی سی ہے

Dr. Azhar Abrar

MOHAMMAD
ASRAR

Unit II

درد کی صوفیانہ شاعری
اردو غزل میں خواجہ حیدر علی آتش کا مقام
منتخب غزلوں کی تدریس

خواجہ میر درد

ہم تجھ سے کس ہوس کی فلک جستجو کریں
ہم نے کس رات نالہ مر نہ کیا
تہمت چننا اپنے ذمے دھر چلے

آتش

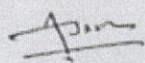
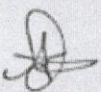
سن تو سہمی جہاں میں ہے تیرا فسانہ کیا
تار تار بھرا ہن میں بس گئی ہے بوئے دوست
مگر اس کو فریب ز گس مستانہ آتا ہے

Unit III

غزل گوئی میں غالب کا مقام و مرتبہ
شاد عظیم آبادی کی غزل گوئی
منتخب غزلوں کی تدریس

غالب

یہ نہ تھی ہماری قسمت کے وصال یار ہوتا
عرض نیاز عشق کے قابل نہیں رہا
حسن مگر چہ بہ ہنگام کمال اچھا ہے

شاد

تمناؤں میں الجھایا گیا ہوں

نگاہ کی بر چھیاں جو سہہ سکے سینا اسی کا ہے
ڈھونڈو گے اگر نکلوں نکلوں ملنے کے نہیں نایاب ہیں ہم

Unit IV

حسرت موہانی کی شاعری کے امتیازات
لکھنؤ کا شعری دبستان اور یاس یگانہ کی شاعری
منتخب غزلوں کی تدریس

حسرت

دل کو خیال یار نے محسور کر دیا
روش حسن مراعات چلی جاتی ہے
بھلا تا لاکھوں لیکن برابر یاد آتے ہیں

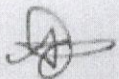
یاس

ہنوز زندگی تلخ کا مزہ ملا
ادب نے دل کے تقاضے اٹھائے ہیں کیا کیا
کیوں کسی سے وفا کرے کوئی

کتابیات

تاریخ اردو ادب	نور الحسن نقوی
انتخاب ولی	ناصر کاظمی
انتخاب میر	ناصر کاظمی
دیوان درد	مرتب ڈاکٹر ظہیر احمد صدیقی
کلیات شاد	مرتب کلیم الدین احمد
دیوان غالب	مرزا اسد اللہ خاں غالب
کلیات حسرت موہانی	کتاب منزل کشمیر
انتخاب یگانہ	انجمن ترقی اردو ہند

کتاب : افکار ادب حصہ اول پہلی شہر: الفاظ پبلیکیشن، کامپٹی

— — — — —

Paper Pattern

[Max. Marks : 50

Time : 3 Hours]

1. The question paper shall consist of Five Question.

2. All Five questions shall be compulsory.

3. All questions should carry equal marks.

Unit-I

Q.No.1 A .SAQ Life and work of poet (One out of two) 05

B. VSAQ Explain the couplets (two out of four) 05

Unit-II

Q.No.2 A SAQ Life and work of poet (One out of two) 05

B. VSAQ Explain the couplets (two out of four) 05

Unit-III

Q.No.3 A SAQ Life and work of poet (One out of two) 05

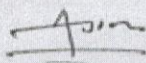

B. VSAQ Explain the couplets (two out of four) 05

Unit-IV

Q.No.4 A .SAQ Life and work of poet (One out of two) 05

B. VSAQ . Explain the couplets (two out of four) 05

Question.5 Very Short question answer from all Units (four out of Eight)10

Evaluation Scheme for Urdu compulsory Second language (Urdu Ki Mukhtalif Asnaaf
- part- I)

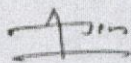
Theory Examination: 50 Marks/ 2 hours

Internal Assessment: 50 Marks

Distribution of Marks (Theory Examination)			
UNITS	SAQs	VSAQs	Total Marks
Unit I	05	05	10
Unit II	05	05	10
Unit III	05	05	10
Unit IV	05	05	10
Q.No .5		From all Units Four out of eight	10
			50

Internal Assessment will be done based on a continuous evaluation system. It should ideally follow the following marking scheme:

Framework for Internal Evaluation		
Assessment Criteria	Units	Marks
Assignment	Based on the contents from all the units	10
Viva-voice	Based on the contents from all the units	10
Class Room Test	Unit wise	10
Classroom Projects (Seminars, Mini Projects, Discussion Forums and Elocution)	Unit I, III, IV	10
Essay Writing	Any one Topic	10
		50

Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University
Nagpur

Syllabus for
Bachelor of Commerce
B.Com Semester III (NEP)
Urdu Compulsory
2024-25 Onwards

Bachelor of Commerce (B.COM) Semester III

(NEP)

URDU AFSANA

(اردو افسانہ)

Objectives:

1. To Improve the knowledge about urdu stories and its origin.
2. To give the knowledge about some famous urdu story writers.
3. To give the knowledge about some famous urdu stories.
4. To aware the Students about Indian Culture and human Values.

Outcomes:

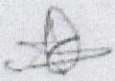
1. Students will be able to understand about urdu stories and its origin.
2. Students will be able to understand about urdu story writers .
3. Students will be able to learn about rdu stories .
4. Students will know very well about Indian Culture and human Values.

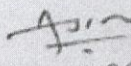
Unit I

افسانے کی تعریف
افسانے کے اجزائے ترکیبی
افسانے کی ابتدا اور ارتقا

Unit II

نئی پریم چند کی افسانہ نگاری
سعادت حسن منٹو کی افسانہ نگاری
منتخب افسانے برائے تدریس

Dr. Azhar Abrar

MOHAMMAD ASRAR

منشی پریم چند
سوتیلی ماں
ٹھا کر کا کنواں
سعادت حسن منٹو
نیا قانون
آم

Unit III

راجندر سنگھ بیدی کی افسانہ نگاری
افسانہ نگاری میں کرشن چندر کا مقام و مرتبہ
منتخب تدریسی افسانے

راجندر سنگھ بیدی
بھولا
بلی کا بچہ
کرشن چندر
مہاکشی کا پل
کالو بھنگلی

Unit IV

غلام عباس کی افسانہ نگاری
انتظار حسین کی افسانہ نگاری
منتخب تدریسی افسانے

غلام عباس
اوور کوٹ
یہ پری چہرہ لوگ
انتظار حسین
آخری آدمی
ہمسفر

کتابیات :

مرتبا طہر پرویز

اردو کے تیرہ افسانے

الطہر پرویز

کرشن چندر کے تیرہ افسانے

ذوالفقار احسن

غلام عباس کے پندرہ افسانے

انتظار حسین

آخری آدمی

پبلشر: الفاظ پبلیکیشن، کامپٹی

کتاب : افکار ادب حصہ : دوم

Book Name: Afkar-e-Adab part- II Publisher Alfaz Publication Kamptee

Paper Pattern:

Time: 3 hours

(Max. Marks):50

1-The question paper consist of Five Questions.

2- All Five Questions shall be Compulsory.

3-All questions should carry equal marks.

Unit-I

Q. No.1: SAQ Write answer of given questions (two out of Three) 10

Unit-II

Q. No.2: A.SAQ Life and work of author (one out of two) 05

B. VSAQ Write answer of given questions (two out of four) 05

Unit-III

Q.No.3:A.SAQ Life and work of author (one out of two) 05

B.VSAQ write answer of given questions (two out of four) 05

Unit-IV

Q.No.4: A. SAQ Life and work of author (one out of two) 05

B. VSAQ .write answer of given questions (two out of four) 05

Q.No.5.Very short answers questions (four out of Eight) 10

Evaluation Scheme for Urdu compulsory Second language (Urdu Ki Mukhtalif Asnaaf
- part- II)

Theory Examination: 50 Marks/ 3 hours

Internal Assessment: 50 Marks

Distribution of Marks (Theory Examination)			
UNITS	SAQs	VSAQs	Total Marks
Unit I	05x02=10		10
Unit II	05	05	10
Unit III	05	05	10
Unit IV	05	05	10
Q.No .5		From all Units Four out of eight	10
			50

Internal Assessment will be done based on a continuous evaluation system. It should ideally follow the following marking scheme:

Framework for Internal Evaluation		
Assessment Criteria	Units	Marks
Assignment	Based on the contents from all the units	10
Viva-voice	Based on the contents from all the units	10
Class Room Test	Unit wise	10
Classroom Projects (Seminars, Mini Projects, Discussion Forums and Elocution)	Unit I, III, IV	10
Essay Writing	Any one Topic	10
		50

